

**SYSSEMESTEREN
PÅ SVALBARD**

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

<i>Vår dato:</i>	<i>Vår ref: (bes oppgitt ved svar)</i>	<i>Deres dato:</i>	<i>Deres ref:</i>
08.05.2023	23/00591-2	09.02.2023	23/614

Høring - utmåling av overtredelsesgebyr etter alkoholloven mv.

Det vises til brev fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) av 9. februar 2023 vedrørende ovennevnte.

I høringen legges opp til at det innføres hjemmel for bruk av overtredelsesgebyr for nærmere definerte overtredelser av alkohollovgivningen, herunder da også FOR-1998-12-11-1300 om alkoholordningen for Svalbard. Forskriften har pr i dag ingen hjemmel for bruk av slikt gebyr, men etter det vi forstår legges det opp til at både hjemmelen og bestemmelsene om utmåling av ev. overtredelsesgebyr kommer på plass samtidig, hvilket også er nødvendig.

Vi legger uansett til grunn at det er Helsedirektoratet som med dette gis hjemmel til å ilegge ev. overtredelsesgebyr også på Svalbard, jf. forslaget til ny § 10-5 i LOV-1989-06-02-27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven). Vi viser for øvrig her til det som er sagt i vårt høringssvar av 31. august 2017.

I høringen og høringssvaret fra 2017 var også myndighet til bruk av overtredelsesgebyr ved brudd på forbudet mot alkoholreklame et tema. Det som sies i vårt høringssvar fra 2017 på dette punktet gjelder fortsatt, og i den grad noe er forandret, er det kun at de forhold som påpekes har fått økt betydning. Det er ikke lenger praksis å tillegge Sysselmesteren oppgaver som ikke ligger under vårt faglige ansvarsfelt som statsforvalter og politimester. Forholdet har både med sektorprinsippets ansvarsfordeling og profesjonalisering av det/de enkelte fagfelt å gjøre.

Vårt høringsinnspill fra 2017, og hvor de her beskrevne prinsipielle forhold mv. tas opp, er for ordens og enkelthets skyld lagt ved brevet her.

Utover de forhold mv. som er påpekt ovenfor, støtter Sysselmesteren at alkoholforskriften for Svalbard tas med under revisjoner av alkoholregelverket som sådan, herunder at forskriften bl.a. suppleres med regler om overtredelsesgebyr og regler for utmåling av dette. Når dette er sagt ser vi imidlertid igjen grunn til å ta opp et behov som blir stadig mer presserende; behovet for en helhetlig gjennomgang og revisjon av alkoholregelverket for Svalbard. Dette ble også vist til i et annet høringsnotat fra HOD i 2017, nærmere bestemt den 8. juni 2017. Det samme er senest også vist til et brev fra HOD til Longyearbyen lokalstyre av 18. mai 2020.

Ovennevnte og øvrige forhold knyttet til revisjonsbehovet er også nylig tatt opp med HOD i brev fra Sysselmesteren av 24. mars 2023. Her sies i siste del av brevet at Sysselmesteren uansett vil se på – for den del må se på – håndteringen av kjøpetillatelser etter alkoholforskriften §§ 2-3 og 2-4.

Sysselmesteren utstedte i fjor over 3000 kjøpetillatelser for alkohol, eller i dagligtale gjerne omtalt som «alkoholkort». Før vi går videre ser vi også grunn til å nevne at disse kortene i ulike sammenhenger betraktes som en type «fastboendebevis». Kortet har imidlertid ingen slik funksjon, og det eneste formelle bevis i så måte, er utskrift av «bostedsbevis» fra Svalbard skattekontor.

Selve kvoteordningen med de nevnte kjøpetillatelser/alkoholkort, har en langvarig historie og praksis på Svalbard, herunder også ulike forankringer i regelverk og ordninger helt tilbake til begynnelsen av 1900-tallet.

For ikke så altfor mange år tilbake var alkoholkortene rene papirkort som ble fylt ut for hånd av daværende Sysselmannen. Siden har det blitt skaffet til veie en maskinell løsning som skriver tillatelsene ut på plastkort (på størrelse med et bank- eller førerkort). På tross av denne tekniske endring er allikevel systemet svært manuelt både i selve produksjonen og i den praktiske håndtering videre. Sysselmesteren produserer kortene mens Nordpolet besørger utdeling mv. Med et årlig antall som nevnt, og et stadig økende antall kort som skal produseres og deles ut til rette vedkommende, ligger det i dagen at dette er en utfordring både teknisk og praktisk. Og da både for Nordpolet og for Sysselmesteren.

Et nødvendig spørsmål å stille seg er derfor om det finnes systemer som kan håndtere kjøpetillatelsene mer digitalt og automatisk, for eksempel via applikasjoner eller plastkort med forhåndslagret informasjon i seg, og hvor da disse opplysninger justeres ved konkrete kjøp. Sysselmesteren har uansett ikke kompetanse på slike temaer, og både utredning og utvikling av et ev. slikt system må derfor settes ut til kompetente fagmiljøer om så.

Under alt dette ligger nødvendigvis også et spørsmål om kvoteordningen skal opprettholdes for fremtiden eller om «summen av alle forhold» tilsier at en bør tenke nytt om bruken av kvoter. Dette er imidlertid et politisk spørsmål og det er derfor hverken naturlig eller riktig av Sysselmesteren å gå nærmere inn på det. Det kan også ligge rettslige forhold her og som må utredes av rette myndighet før beslutninger tas.

Men det Sysselmesteren ser grunn for å si noe om, er at dersom svaret på ovennevnte er bekreftende, at kvoteordningen skal og bør fortsette, er det nødvendig å se på hvordan ordningen kan effektiviseres som nevnt. Teknisk sett bør dette være mulig, men det hefter nødvendigvis kostnader ved dette og som må dekkes et sted. En ev. overgang til en mer elektronisk løsning vil trolig ha en viss investeringskostnad og deretter en løpene og lavere driftskostnad. Prinsipielt sett er dette uansett driftskostnader ved ordningen som sådan.

Slik forskriften i dag lyder, må uansett Sysselmesteren utstede kjøpetillatelser etter de fastsatte kvoter mv. De som har alminnelig rett til kjøp og kvote mv., er: «Personer som er innført i registeret for befolkningen på Svalbard...» jf. alkoholforskriften § 2-3. En må trolig kunne si at det er disse personer/de som bor mer fast på Svalbard, alkoholordningen som sådan er ment å skulle tilgodese via kvoteordningen.

De regler som er gitt i alkoholforskriften § 2-4, og da særlig i de første to leddene, er således mer unntak eller suppleringer til ovennevnte gruppe om en vil. I annet ledd er gitt en regel som gir passasjerer på rutegående fly anledning til kjøp på visse vilkår. Dette er en mulighet som følger direkte av forskriften, og medfører derfor ikke prosesser mv. fra Sysselmesterens side. Nordpolet for sin del selger til slike kunder ved å påføre et stempel og avmerke det/de konkrete kjøp i dette igjen. For Nordpolets del medfører m.a.o. også disse kunder en administrasjon.

Paragraf 2-4 omtaler også andre grupper og hvor Sysselmesteren kan ha en rolle. Det følger av første ledd at *«Sysselmesteren på Svalbard kan gi personer som bor på Svalbard eller oppholder seg der mer enn 30 dager, og som ikke har rett til kjøp etter § 2-3, tillatelse til kjøp etter samme kvoteregler»*. Videre følger av annet ledd at *«Sysselmesteren kan gi andre tilreisende tilsvarende kvoter»*.

For det første understrekes at begge de ovennevnte tilfeller er «kan-regler». I motsetning til gruppen «fastboende» etter § 2-3 er dette derfor ikke noe de angitte personer har krav på å få, og det er følgelig heller ingen plikt for Sysselmesteren til å utstede kjøpetillatelse til disse. Det ligger m.a.o. en helhetlig vurdering her, både av hvilken gruppe dette nærmere er, og hva som er teknisk mulig å gjøre mv. Gitt det som er beskrevet ovenfor om dagens omfang av kjøpetillatelse og tilhørende prosesser mv., er det derfor både nødvendig og nærliggende å se på hvilke grupper dette kan eller bør være.

Uten å ha endelig konkludert ser Sysselmesteren det slik at de som ev. kan eller skal gis kjøpetillatelse etter § 2-4, må være personer som har en viss tilknytning til Svalbard. M.a.o. at de har noen likhetstrekk med kravet i § 2-3 om de som er innført i registeret for befolkningen på Svalbard. Grupper som utpeker seg her er etter vår oppfatning studenter og ulike sesongarbeidere enten sommer- eller vinterstid (for eksempel guider, håndverkere og andre med en tilsvarende tidshorison for sitt opphold mv. på Svalbard). Personer og grupper som har et mer kortvarig opphold, må i et slikt perspektiv ordne sine alkoholkjøp på annet vis, for eksempel ved fremvisning av flybillett som nevnt og/eller etter regelen i § 1-9 om at: *«Midlertidig reisende til Svalbard har rett til ved innreise å medta alkoholholdig drikk til rimelig forbruk»*. Disses behov kan ikke løses via kjøpetillatelse fra Sysselmesteren, og som så utdeles på Nordpolet. Og dette har neppe vært meningen med regelen i § 2-4 heller.

Dersom HOD som eier av reglene har synspunkter på vår forståelse av § 2-4 og den praksis som her skisseres, ber vi om en snarlig tilbakemelding på dette.

Oppsummert viser det som er beskrevet ovenfor flere ting, men bl.a. at den skisserte revisjon av alkoholregelverket for Svalbard må gjenopptas. Andre spørsmål for en slik revisjon er bl.a. utstedelse av skjenkebevillinger og spørsmål knyttet til import av alkohol til Svalbard, jf. også vårt brev av 24. mars 2023.

Selv om en revisjon settes i gang, vil den selvfølgelig måtte ta noe tid. Sysselmesteren ser det derfor i første omgang som hensiktsmessig at det avholdes et møte mellom HOD, Justis- og beredskapsdepartementet og Sysselmesteren om særlig de forhold som gjelder teknisk og praktisk gjennomføring av selve kjøpetillatelse/kvotesystemet. Fra vår side bes det om at et slikt møte avholdes før sommeren. Om ønskelig kan Sysselmesteren komme med forslag til datoer, eller vi imøteser det samme fra dere. I dette møtet kan også andre forhold tas opp hvis ønskelig, jf. for

eksempel det nevnte brev fra 24. mars i år og det som der er tatt opp. Videre planer for revisjonen som nevnt, vil også være et naturlig tema for et slikt møte.

Med hilsen

Lars Fause
sysselmester

Henrik Rotneberg
juridisk rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskreven signatur

Kopimottakere:

Justis- og beredskapsdepartementet

Vedlegg:

Innføring av overtredelsesgebyr mv. - hørings svar fra Sysselmannen - 2017